

Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački
Homilija na Misi za Domovinu prigodom Dana državnosti
Zagreb, crkva sv. Marka, 25. lipnja 2015. godine.
Liturgijska čitanja: *Pnz* 32, 1-4.7-12; *Mt* 7, 21-29

Cijenjena gospođo Predsjednice Republike Hrvatske,
poštovani gospodine Predsjedniče Hrvatskoga sabora
i saborski zastupnici,
poštovani predstavnici izvršne i sudbene vlasti,
poštovani pripadnici hrvatske vojske i policije,
poštovani hrvatski branitelji!
Draga subraćo u svećeništvu, redovnici i redovnice,
predraga braćo i sestre u Kristu!

1. Današnje je slavlje neodvojivo od događaja prije dvadeset i pet godina koje treba čuvati duboko u našoj nacionalnoj memoriji, a čija je obljetnica u hrvatskoj javnosti ostala gotovo zanemarena. Mislim na prve slobodne parlamentarne izbore i na konstituiranje demokratski izabranoga višestranačkog Hrvatskoga sabora. Ma kako se političkim odlukama mijenjali spomen-dani, suvremena Hrvatska ne može se odvojiti od proljeća 1990. godine, kada su hrvatski građani odbacili komunistički totalitarizam i u radosnoj nadi počeli novo razdoblje svoje povijesti.

Osim toga, u ovoj se godini spominjemo i sedamdesete obljetnice završetka Drugoga svjetskog rata. I dok su druge, uglavnom zapadnoeuropske, zemlje po završetku tog rata mogle odahnuti od fašističkoga i nacističkoga totalitarizma, Hrvatska je uvedena u krug zemalja u kojima je zavladao komunistički totalitarizam te slobodu dočekala tek 1990. godine. U Hrvatskoj se urušavanje komunističkoga režima dogodilo sa zakašnjenjem od jedne godine u odnosu na druge europske zemlje, u kojima se politički obrat prema demokraciji zbio 1989. godine.

Prije dvadeset i pet godina hrvatski se narod, kao i svi građani Hrvatske, oslobodio od komunističkoga totalitarizma. Događaji vezani uz pad Berlinskoga zida i novi dah slobode krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina prošloga stoljeća omogućili su rušenje komunističkoga režima, jednog od triju velikih zala 20. stoljeća: fašizma, nacizma i komunizma, kojima su hrvatski narod i Europa bili pogođeni. Ako bismo jednim spomenom željeli obuhvatiti te događaje od prije dvadeset i pet godina, onda bi to bilo moguće pod zajedničkim nazivom *spomena hrvatske slobode*, koji bi se s pravom mogao vezati uz 30. svibnja 1990. godine.

2. No, ni taj dah slobode i oduševljenja nije dugo trajao. Hrvatska je radost bila prekidana novim napadima, prijetnjama i strahotama nametnutog nam rata, što je zaustavljeno prije dvadeset godina oslobađanjem domovine.

U tim je godinama ne samo ispisan dragocjeni dio spomenara naše države, među kojima je i lipanjski dan prije dvadeset i četiri godine kojega se danas spominjemo, nego u njima su razvidne vrjednute i temelji na koje smo pozvani graditi budućnost za nove naraštaje.

To je vrijeme ostavilo svoje tragove, nove brazde i plodove, ali i svoje rane. Posljedice ostaju, slojevite su i raznolike. Vidimo da se ostatci ideoloških sukoba koje su posijale i siju ideologije zla ne samo održavaju, nego se i obnavljaju, a temelji hrvatske države nagrizzaju se raznim sredstvima. Stoga, i s ovog mjesta ponavljam da je za prevladavanje totalitarnog naslijeđa, kako bi se omogućio suvremen, miran i skladan razvoj i napredak hrvatskoga društva, nužan odmak i otklon od ideologija zla dvadesetoga stoljeća: fašizma, nacizma i komunizma, slijedeći i smjernice rezolucija Parlamentarne skupštine Vijeća Europe iz godine 1996. i 2006. (rezolucija 1096/1996. i rezolucija 1481/2006.). Opasan je, a može postati i uzrokom novih provokacija, selektivan pristup tim zlima i njihovim simbolima.

3. Dan državnosti uvijek je dobra prigoda da razmišljamo o temeljima, posebno kada nas na to razmišljanje potiče Isusova riječ koja je izravna kao što je to današnje Evanđelje. Isus na kraju svoga Govora na gori pred nas donosi jasnu povezanost riječi i djela. Za onoga tko ide putem nasljedovanja Krista, životna logika ne može biti dvoličnost, nego nastoji ostvariti vrijednosti koje ispovijeda i u djela pretočiti vjeru koja ga nadahnjuje. Velike vrijednosti poštenja, pravednosti, slobode, ne postoje odvojene od ljudi koji ih utjelovljuju u svojim postupcima. Odstupanje od te temeljne istine jedan je od razloga suvremene moralne krize i krize autoriteta koju živimo i u hrvatskom društvu.

Kuća izgrađena na stijeni slušanje je Božjih riječi koje postaju djelom. Iz Evanđelja po Mateju razvidno je da se djela sažimlju u milosrđe i ljubav prema bližnjima. To su posvjedočili svi oni koji su sebe djelima ljubavi nesebično ugradili u hrvatski dom i domovinu. Njihova su djela čvrsta stijena na kojoj treba čuvati izgrađeno i nastaviti graditi bez dvoličnosti i pokušaja da se postojanost stijene zamijeni nekim brzim građenjem na pijesku.

Isus koristi sliku pijeska kao sliku nestalnosti, nesigurne podloge. Ako u svome srcu nismo prihvatili evanđeosku mudrost; ako mislimo da se samo lijepim riječima i obećanjima može doći do punine života, stvarnost će to brzo opovrgnuti. Zahvalni smo Bogu što nam je tijekom dvadeset i pet godina pomogao graditi na čvrstome tlu. Jer puno je ljudi, u Hrvatskoj i izvan nje, koji su pokazali podudarnost riječi i djela. Ta je stijena jačana zajedništvom i vjerom.

4. U ovoj prigodi, braćo i sestre, koristeći evanđeosku sliku o stijeni i pijesku, želim spomenuti tri područja u kojima se vidi kako se, nažalost, hrvatsko društvo danas ne gradi na solidnoj stijeni, nego na pijesku, a to su: nebriga za demografsko stanje hrvatskoga društva, iseljavanje i korupcija.

Hrvatska se nalazi pred jasnim pokazateljima smjera demografskih kretanja. Taj je smjer i razvoj zabrinjavajući. Demografsko starenje uz depopulaciju osnovni je demografski proces koji karakterizira Hrvatsku. Naša se zemlja u Europi nalazi u skupini zemalja s najlošijom demografskom slikom. Hrvatskoj nedostaje kvalitetna pronatalitetna politika koja se treba donijeti uz široku suglasnost glavnih političkih, gospodarskih i društvenih aktera i koja ne smije ovisiti o strukturama vlasti.

Ne smijemo zdvajati pred alarmirajućim smjerom demografskih kretanja u Hrvatskoj, nego se sustavno i odgovorno suočavati s njime. Potrebno je uvesti izrazito pronatalitetnu varijantu populacijske politike, kao što su to učinile neke europske zemlje i već se vide pozitivni rezultati. Takvu politiku prati ravnomjerni razvoj u svim krajevima, a posebno strateški razvoj lokalnih središta, srednjih i malih gradova i njihovog okruženja, koji bi trebali imati važnu ulogu u iniciranju gospodarskog razvoja i ulaganja. Pravna zaštita zaposlene žene s malom djecom, fleksibilnost poslodavaca u uređenju njihova radnog vremena, potreba novih jaslica i vrtića, posebno s cjelodnevnom boravkom, rješenja stambenih problema, samo su neki od vidova kvalitetne pronatalitetne politike bez koje nema ni gospodarskog razvoja niti napretka Hrvatske.

5. Braćo i sestre, svakim je danom sve bolnije vidjeti hrvatske građane kako odlaze iz Hrvatske, mladi pojedinci i cijele obitelji. Nažalost, vidimo da se takvi postupci promiču, ne samo nemarom za preduvjete koji bi ljudima omogućili da rade i podižu obitelj u domovini, nego se lažnim proroštvima koja stalno predstavljaju Hrvatsku kao mjesto u kojemu se ne može živjeti unose malodušje u srca ljudi koji se boje da neće izdržati okrutnost takve pustinje i radije odustaju ili misle da će sreću naći izvan svoje domovine. U Hrvatskoj se često

ispraznim riječima i obećanjima ljudima baca pijesak u oči. Neki se mediji gotovo pak natječu tko će vještije pokazati da se u Hrvatskoj ne može živjeti, da treba otići.

I dok se u Hrvatskoj tako govori, oni koji Hrvatsku promatraju izvana vide u njoj predivne mogućnosti, tolike privlačnosti i čude se da Hrvati odustaju od Hrvatske. Teško je ne zaključiti da je baš to nekima i zacrtani cilj: Hrvate ponovno odvesti daleko od Hrvatske. Zato je važno ponavljati: Hrvati, ne odustajte od Hrvatske! Ona je naša, trebamo je učiniti boljom, a nigdje u svijetu nema ničega ljepšeg. Na nama je da Hrvatsku čuvamo lijepom i borimo se za nju.

Državne se vlasti pak trebaju ozbiljnije i djelotvornije suočiti s egzistencijalnim problemima mladih kao što su nezaposlenost i teško rješivo stambeno pitanje. Rad nije potreban samo za gospodarstvo, on je potreba ljudske osobe, ljudskog dostojanstva, po njemu se ljudska osoba uključuje u društvo. S bolju moramo konstatirati da se u hrvatskom društvu sve više isključuje mlade građane, to su mladi koji su završili škole, a ne mogu naći posao. Nezaposlenost lišava čovjeka ljudskog dostojanstva.

6. Veoma opasna za hrvatsku sadašnjost i budućnost jest korupcija. To je društveno zlo koje nesmetano raste, koje se duboko ukorijenilo u našoj zemlji, u politici, poduzetništvu i institucijama, neovisno o političkoj ideologiji vladajućih.

Prije tjedan dana objavljena je enciklika pape Franje o brizi za zajednički dom pod naslovom *Ludato si' - Hvaljen budi* u kojoj govori i o korupciji. On piše: »Puno puta je sama politika odgovorna zbog obescjenjivanja politike, zbog korupcije i zbog nedostatka dobrih javnih politika. Ako država ne ispunja svoju ulogu u pojedinome kraju, neke gospodarske skupine mogu djelovati kao dobročinitelji i držati stvarnu moć, osjećajući se ovlaštenima za nepoštivanje određenih propisa, do te mjere da daju prostora raznim oblicima organiziranoga kriminaliteta, trgovanja ljudima i drogom te nasilja koje je vrlo teško iskorijeniti. Ako politika nije u stanju prekinuti tu izopačenu logiku i nadalje ostaje zatvorena nedosljednim govorima, nastaviti ćemo bez sučeljavanja s velikim problemima čovječanstva« (Papa Franjo, *Ludato si' [Hvaljen budi]*, *Enciklika o brizi za zajednički dom*, na Pedesetnicu, 24. svibnja 2015., br. 197.).

Papa Franjo proziva nedosljednost govora i stavova gledajući na cijeli svijet, ali se ta njegova zapažanja lako primijene na naše okolnosti. Temeljno značenje korupcije je dvoličnost, iskvarenost. I dok se u nas isticanjem pojedinih slučajeva čini da se korupcija želi suzbiti, postoji ona koja se pokazuje kao sustav, podržavan političkim odnosima, koja ima obilježja političke korupcije umrežene u državnim institucijama. Koliko ima samo zakona u našem zakonodavstvu koji u svojoj neusklađenosti pogoduju takozvanoj zakonskoj korupciji.

Takvo stanje najviše nagrizi temelje društva. Ako se ne poštuju vrijednosti, ako se državne institucije koriste za političke i gospodarske interese, ako se pravosuđe ne vodi jasnim kriterijima pravednosti i zaštite obespravljenih, ako se sama država ne drži svojih obveza, tada se ulazi u nesigurnost koja nikoga ne privlači, nego nužno stvara ozračje straha i sukoba.

Nemar prema tim procesima obično prate lijepe riječi, prilagođene statistike i besplodne rasprave. Korupcija relativizira važnost institucija, pojedincima nudi privlačnost novca, bogatstvo po svaku cijenu, kao vrijednost koja bi trebala zamijeniti čast i poštenje.

Pozvani smo, kako bi rekao papa Franjo, reći *ne* korupciji koja je toliko raširena da se čini normalnom. Korumpirani se obično opravdavaju izgovorom: svi tako čine. Riječ je prije svega o mentalitetu što ga čovjek prihvća, a da toga ponekad nije ni svjestan. Nesigurnost koja je prisutna u poslovanju, strah i odgađanja donošenja odluka ljudi na odgovornim mjestima, govori o ozračju u koje su naše društvo doveli korumpirani odnosi. Potrebno je i moguće je liječiti te odnose i mijenjati takav mentalitet. I na tom se području, kao i kad je

riječ o pronatalitetnoj politici te nezaposlenosti, traži opći nacionalni konsenzus, koji mora biti iznad interesa pojedinih stranaka, društvenih institucija i utjecajnih lobija.

7. Premda bismo mogli nizati primjer za primjerom nepoštivanja hrvatskih vrijednosti, u zadnje je vrijeme hrvatski vjernički puk uznemiren raznim napisima i izjavama koje se tiču blaženoga Alojzija Stepinca.

Mi dobro znamo koja je vrijednost njegova života i umiranja. Nama je poznato da njegova djela nadilaze okvire naše Crkve i pripadaju dragocjenoj baštini opće Crkve kojom se svaki katolik i Hrvat može ponositi. Jednako tako znamo koliko je Blaženik prirastao srcu ljudi kojima je bio istinska stijena na koju se moglo osloniti, kada su se bujice mržnje i razaranja, neslobode i nečovječnosti obrušavale na hrvatski narod i domovinu, na Europu i svijet.

Stoga je zabrinjavajuće da se u Hrvatskoj dopušta nabacivanje blatom kleveta na našega Blaženika. To sigurno neće umanjiti njegovu veličinu, ali nagriza naš mir.

Ovdje ujedno želim reći vjernicima i svima koji vole istinu da radosno čekamo njegovu kanonizaciju i zato preporučujem i tu nakanu u vaše molitve. Bog je očitovao svoj znak, a mi nosimo pouzdanje u Božju providnost i ljubav prema Crkvi. Ako nas nosi istinsko pouzdanje u Boga, sve ono što nam se čini kao zapreka, Gospodin pretvara u sredstvo svojih čudesnih djela. Blaženi Alojzije Stepinac ostaje svjedok istine i čvrsto vjerujemo da će tom istinom pročistiti ono što se godinama gradilo na lažima. Hrvatske katoličke vjernike pozivam da ne zaborave Boga koji nas je vodio u najvećim teškoćama.

Neka dobri Bog blagoslovi sve nas i našu domovinu Hrvatsku po zagovoru Presvete Bogorodice Marije i blaženoga Alojzija Stepinca.

Amen.